

Titlul original: SCIENCE, BEING AND BECOMING:

THE SPIRITUAL LIVES OF SCIENTISTS

Copyright © 2022 PAUL J. MILLS, Ph.D.

ORIGINAL ENGLISH VERSION PUBLISHED

BY SACRED STORIES PUBLISHING

www.sacredstories.com

TRANSLATION RIGHTS ARRANGED THROUGH DEANNA
LEAH, HBG PRODUCTIONS, CHICO USA

Copyright © 2025 Editura Prestige
pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MILLS, PAUL J.

Știința, ființa și devenirea: viața spirituală a oamenilor de
știință/dr. Paul J. Mills. - București: Prestige, 2025
ISBN 978-630-332-177-6

2
5

TOATE DREPTURILE, REZERVATE!

Este interzisă reproducerea totală sau
parțială a textelor fără acordul în scris al editurii, cu excepția
citadelor scurte, mai mici de 100 de cuvinte, necesare pentru
recenzii sau pentru referințe.

Tel.: 0732.55.88.33
www.edituraprestige.ro
www.facebook.com/edituraprestigeoficial

Dr. PAUL J. MILLS

ȘTIINȚA, FIINȚA ȘI DEVENIREA

VIAȚA SPIRITUALĂ A
OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ

Traducere de
Elvira Magdalena Tănăsescu

PRESTIGE

București - 2025

rea de bine. Numeroasele sale conferințe pe această perspectivă m-au inspirat să aplic noi metode pentru a înțelege condiția umană. Sunt mândru că am lucrat alături de el."

~ Dr. Michael Goldsby,
Universitatea din Louisville, Louisville, Kentucky

„În această lucrare de pionierat, Dr. Mills ne poartă într-o călătorie prin lumile interconectate ale științei și spiritualității, așa cum se reflectă ele în viețile nevăzute până acum ale oamenilor de știință, care au practici spirituale personale. Pe măsură ce cititorul realizează împletirea elegantă a experienței spirituale cu evoluția gândirii științifice, prin povestea fiecărui om de știință, se integrează noțiunea că aceste subiecte sunt separate și nesemnificative în dezvoltarea ideilor. Lucrarea Dr. Mills va contribui cu siguranță la maturizarea dialogului între discipline considerate înainte ca fiind separate, cum ar fi acestea, și va încuraja folosirea spiritualității ca un catalizator, ca pe un instrument pentru gândirea creativă.

~ Dr. Christine Tara Peterson, Cercetător,
Universitatea din California, San Diego, La Jolla, CA

CUPRINS

Cuvânt înainte <i>Dr. Deepak Chopra</i>	13
Observație specială – Recunoașterea și evoluția naturii noastre spirituale și umane <i>Ken Wilber</i>	21
Introducere.....	31
Rubrică specială – Perspective privind experiențele transpersonale, metafizice și mistice <i>Dr. Kyriacos C. Markides</i>	63
Capitolul 1: Nevoia de a transforma știința materialismului	71
Capitolul 2: Ascultarea chemării: plămădirea unui „Om de știință spiritual”	89
Rubrică specială – Conștiința evoluează spre integralitate și unitate <i>Dr. Robert Atkinson</i>	180
Capitolul 3: Învățători și alți aliați	187
Capitolul 4: De la încercări la angajament și transformare	229
Capitolul 5: A dăru și generației următoare	243

Rubrică specială – Sfaturi pentru oamenii de știință care se gândesc să-și urmeze călătoria *Dr. Eben Alexander*.....279

Capitolul 6: Punerea în perspectivă a călătoriei de dezvoltare a conștiinței.....287

Rubrică specială – Compasiunea, catalizator și busolă pentru experiențele de transcendere a sinelui, de-a lungul călătoriei de dezvoltare a conștiinței *Dr. Dusana Dorjee* 313

Mulțumiri 319

Intervievați 321

Note.....325

Despre autorii din rubrica specială 331

Despre autor 333

CUVÂNT ÎNAINTE

Dr. Deepak Chopra

Una dintre cele mai ciudate credințe din vremurile noastre este că ființele umane pot fi explicate prin cifre. Suntem copleșiți de statistici, despre fiecare aspect posibil al vieții de zi cu zi. Vedem hrana în termeni de calorii și micronutrienți. Guvernele se ridică și cad, pe baza sondajelor. Creșterile ratelor de supraviețuire în urma cancerului impun finanțarea cercetărilor medicale cu miliarde de dolari.

Cea mai mare schimbare din istorie, de la o epocă a credinței la o epocă a științei, ne-a oferit lumea în care ne-am născut cu toții. Dar credința este un concept larg și, în multe feluri, credința în cifre, care include fapte, date, statistici și tot ceea ce are legătură cu calculatoarele, inclusiv inteligența artificială, a înlocuit religia organizată.

Einstein a declarat că fără un sentiment de uimire nu se face niciodată o descoperire științifică extraordinară. Această declarație sună în egală măsură inspirațională și pitorească. Niciun om de știință eminent nu pare să mai folosească termeni, cum ar fi uimire și mirare. Un alt citat celebru al lui Einstein, conform căruia fie totul este un miracol, fie nimic nu este niciun miracol, acum pare total mistificator.

Cu toate acestea, admirația, uimirea și miraculosul nu au depins niciodată de cifre, cu atât mai puțin, de evoluția opiniilor. Așa cum Pământul a orbitat în jurul Soarelui de-a lungul timpului, fără să fie nevoie de Copernic, pentru a

mişcări care vor culmina în religiile instituționale. Transcendența mistică nu a putut fi eradicată prin secularizare, iar religia nu a putut fi anihilată din istoria omenirii... În cuvintele lui Aldous Huxley: „Misticii sunt canalele prin care un pic de cunoaștere a realității se filtrează în jos, în universul nostru omenesc de ignoranță și iluzie. O lume complet lipsită de misticism ar fi o lume complet oarbă și nebună.”

Din toate motivele expuse anterior, volumul de față semnat de profesorul Paul J. Mills vine într-un moment de o remarcabilă sincronicitate. Cartea promite să ofere o contribuție empirică majoră la transformarea continuă a științei, prin viețile spirituale și mistice ale practicantilor în domeniu. Este adecvată să contribuie, în mod esențial, la apariția „adevărului integral” al lui Sorokin, o condiție prealabilă pentru supraviețuirea pe termen lung a speciei noastre.

CAPITOLUL 1

NEVOIA DE A TRANSFORMA ȘTIINȚA MATERIALISMULUI

Știința contemporană se bazează pe filosofia materialismului, care susține că întreaga realitate este materială sau fizică.

– Rupert Sheldrake

Când Joseph Campbell a vizitat India în anul 1954, el deja scrisese cartea *Eroul cu o mie de chipuri*, care recunoaște motivul universal al „monomitului” de aventură și transformare, ce se găsește în aproape toate culturile lumii. El s-a hotărât să întâlnească un mare guru, așa că s-a dus să vadă un învățător celebru, Sri Krishna Menon, care locuia în Trivandrum. Imediat ce Campbell a stat jos, învățătorul l-a întrebat: „Ai o întrebare?”

Campbell avea să afle mai târziu că avusese norocul să adreseze aceeași întrebare pe care Sri Krishna Menon o adresase la rândul său propriului guru: „Dacă totul este radianță divină, cum putem spune «nu» ignoranței, brutalității, oricărui lucru, dacă universul este o manifestare a divinității?”. Dacă așa stau lucrurile, asta nu înseamnă că „până și elementele de bază ale lumii manifestă divinitatea?”. Învățătorul i-a răspuns: „Pentru mine și pentru tine, calea este să spunem da.” Acest răspuns i-a confirmat lui Campbell gândurile pe care le avea, și anume că orice cultivă separarea este fals.²⁷

Din păcate, științele materialiste exact asta fac – întrețin dualități false între spirit și materie, când, de fapt, ele nu

există. Știința modernă emite o judecată asupra naturii lumii și desconsideră domeniul de cercetare numit spiritualitate. Una dintre persoanele pe care le-am intervievat, Julia Mosbridge, a spus într-un mod foarte frumos că „judecata este observație lipsită de iubire.” Marele învățător tibetan Djwhal Khul considera judecata „cea mai mare erezie a omenirii.” Științele noastre cultivă dualitatea și judecata – observații fără iubire –, ceea ce, așa cum vom vedea, are ca rezultat numeroase consecințe negative, atât la nivel personal, cât și la nivel social sau ecologic.

Campbell a plecat de la acest învățător cu o nouă perspectivă și un nou mod de a medita. I-a fost recomandat de către guru să-și îndrepte atenția între gânduri. De acolo putea accesa o scripă intuitivă a câmpului-sursă din care izvorăsc toate gândurile și energiile, inclusiv cele care structurează propriul sentiment de identitate egotică. Scopul era să se miște între opusurile aparente: liniște și gând, bine și rău, sus și jos, aparentul material și spiritual, într-o experiență de unitate.

Campbell se afla în călătoria în care pornesc toți oamenii de știință, atunci când caută răspunsuri la întrebări fundamentale despre identitatea de sine, viață și existența universală mai amplă. Mulți oameni de știință aud chemarea unei experiențe efemere care îi face să se întrebe cine sunt și cum funcționează lumea. Apoi, sunt însetați de cunoaștere și experiență, care le va permite să descopere răspunsurile ei înșiși. Aleg calea științifică a cunoașterii și a cercetării, pentru că este considerată o metodă de încredere în descoperirea unor cunoștințe valabile.

Încă de la începuturile umanității, noi am fost pe o cale a căutării și acumulării de cât mai multă cunoaștere. Fie că

vorbim despre Adam și Eva, apropiindu-se de Pomul cunoașterii binelui și răului în Grădina Edenului, fie despre Prometeu, furând cunoașterea focului de la zeii greci, suntem direcționați să învățăm. Așa-numita Revoluție Științifică din anul 1593 a marcat debutul metodologiilor științifice, ca drum dominant de a dobândi o cunoaștere nouă. Deși această cale de a dobândi cunoaștere a adus beneficii evidente, a avut și efecte secundare semnificative privind modul în care aceasta a evoluat în cele din urmă.

CAZUL ÎMPOTRIVA ȘTIINȚEI MATERIALISTE

Reducționismul este o caracteristică definitorie a modului de abordare științifică modernă a cunoașterii, unul dintre atributele fundamentale și punctele forte ale acesteia. Ideea este de a reduce la părțile sale componente orice este supus studiului, iar odată ce părțile respective sunt înțelese, ele reconstituie părțile în întregul original. Dintr-o varietate de motive – inclusiv fenomenul de „emergență” – această abordare nu funcționează în cazul organismelor complexe. Credința că putem folosi abordarea reducționistă pentru a cunoaște structuri complexe și organisme vii se numește „reducționismul naiv”.

În rândul oamenilor de știință, Dr. Rupert Sheldrake se remarcă prin contestarea reducționismului naiv, mai pe larg, a materialismului. Într-una dintre lucrările sale de pionierat, *Science Set Free (Știința descătușată)*²⁸, el enumeră cele „zece credințe esențiale pe care majoritatea oamenilor de știință le iau ca atare”. Printre aceste zece crezuri se numără ideea că nu există altă realitate decât cea materială, că conștiința umană este un produs secundar al creierului și că materia este lipsită de conștiință.

Sheldrake scrie că „aceste credințe alcătuiesc filosofia sau ideologia materialismului, a cărei ipoteză centrală constă în faptul că totul este, în esență, material sau fizic, chiar și mințile. Știința este ținută pe loc de ipoteze vechi de secole, care s-au întărit ca dogme.” Apoi el oferă zece soluții ce pot deschide drumul unor noi descoperiri foarte necesare. „Prin descătușarea științelor de ideologia materialismului, apar noi oportunități de dezbateri și dialog, totodată, de noi posibilități de cercetare”, scrie Sheldrake cu optimism, adăugând: „Rămân multe de descoperit și redescoperit, inclusiv înțelepciunea.”

În concordanță cu această poziție, Ken Wilber descrie științele actuale ca fiind „știință îngustă”, care acceptă dovezi doar de la cel mai de jos nivel de conștiință, cele cinci simțuri și extensiile acestora.²⁹ Alți autori abordează „relația conștiință-materie”, inclusiv Deepak Chopra și Menas Kafatos, în cartea lor *You are the Universe (Tu ești universul)* și Amit Goswami în *The Self-Aware Universe: How Consciousness Creates the Material World (Universul conștient de sine: conștiința creează lumea materială)*. Aceștia susțin că conștiința nu este un produs secundar al materiei, ci sursa acesteia.

În anul 1926, J. C. Smuts publica *Holism and Evolution (Holism și evoluție)*, carte în care contesta valul crescând al reducționismului pe care îl observa în științe. El prevedea o epocă, precum cea în care suntem acum, în care aprecierea holismului înăscut al tuturor ființelor vii și o abordare științifică holistică și integrativă vor reveni în atenție, în cele din urmă. Alte cărți mai recente despre această urgență caracterizată de recunoașterea întregului și a interconectării includ *Choosing Earth: Humanity's Great Transition to a Mature Planetary Civilization (Să alegem Pământul: Călătoria de*

inițiere a umanității prin distrugere și colaps către o comunitate planetară matură), de Duane Elgin, *The Story of Our Time. From Duality to Interconnectedness to Oneness (Povestea vremurilor noastre: de la dualitate la interconectare la unitate)*, de Dr. Robert Atkinson, și *The Coming Interspiritual Age*, de Kurt Johnson și David Robert Ord. Cea din urmă vorbește despre o viziune evolutivă asupra dezvoltării conștiinței și o eventuală sinteză a religiilor și a spiritualității la nivel mondial.³⁰

Leon Kass, fost președinte al Consiliului Prezidențial pentru Bioetică, scrie despre cultura științei materialiste și „scientismul ei lipsit de suflet” ca fiind o amenințare majoră, la adresa naturii noastre umane. El definește scientismul ca fiind „o credință cvasireligioasă” care „elimină întregul mister”, „oferind explicații pur științifice pentru gândirea umană, iubire, creativitate, judecată morală și chiar motivul pentru care noi credem în Dumnezeu”.³¹

Știința, sub forma scientismului, este în prezent un fel de religie care a devenit o autoritate supremă care arbitrează adevărul despre natura existenței, inclusiv despre modul în care funcționează corpurile și mințile noastre, precum și despre relația noastră cu lumea naturală înconjurătoare.

Și eu am considerat scientismul ca pe un fel de religie, în rândul oamenilor de știință extrem de materialști, și este o consecință de înțeles, într-un fel sau altul, a diviziunii dintre știință și religie, existentă de peste patru secole, care a negat existența spiritualului în efortul științific. Scientismul reprezintă mințile noastre excesiv de analitice, o stare în care nu ne este ușor să unim natura noastră spirituală cu natura mentală a moștenirii noastre umane. Punându-și accentul dominant pe lumea materială, pe tot ce poate fi analizat și

măsurat în mod obiectiv, efortul științific a limitat cu strictețe sau a ignorat cu desăvârșire explorarea spiritualității umane.

Rupert Sheldrake vorbește despre „preoțimea științifică”.³² Acest aspect este profund regretabil și - într-un fel sau altul - oglindește, în sens invers, ceea ce s-a petrecut la vremea nașterii științei occidentale. Biserica Catolică i-a considerat eretici pe Galileo și pe Copernic, deoarece descoperirile lor contraziceau dogma și autoritatea religioasă. Astăzi, știința nu doar că evită să studieze spiritualul, ci îi neagă existența în mod activ, astfel ridiculizând chiar fundamentele Bisericii care au contribuit la nașterea credințelor sale actuale.

Știința și biomedicina ne-au transformat corpurile în mașinării și nu țin cont de apariția conștiinței, „fantoma din mașinărie”³³. Richard Dawkins, autorul cărții *The God Delusion* și poate cel mai cunoscut materialist al lumii, scrie că „nu există nicio forță vitală condusă de spirit”, niciun suflet și nicio conștiință, iar noi suntem doar suma genelor noastre. Această mentalitate închisă și profund înrădăcinată a limitat potențialul multor descoperiri într-o gamă largă de domenii științifice. Poate cineva, care este închis în fața posibilității a ceea ce se află în afara sferei sale de experiențe, să fie considerat un om de știință?

Kass scrie că *perspectiva* pur științifică asupra vieții și a lumii, care caracterizează scientismul, trebuie diferențiată de știință în sine, care este „o artă metodică de a obține cunoaștere și, totodată, cunoașterea acumulată”. Se poate argumenta că cercetarea științifică are limitele sale inerente și, prin urmare, nu va cunoaște cu adevărat inefabilul. Kass subliniază în mod just că ceea ce se consideră în prezent a fi limite ale științei derivă nu doar din cunoașterea noastră

științifică actuală, ci mai ales din „ipotezele științei despre ce tipuri de lucruri sunt cunoscute, din punct de vedere științific. Acestea provin din propriile limitări conceptuale autoprocimate ale științei - limitări pe care nici gândirea religioasă și nici cea filosofică nu le are.”

Owen Barfield, considerat unul dintre cei mai originali gânditori ai secolului XX, a făcut parte din grupul literar de la Oxford „The Inklings”, printre membrii căruia se numără și C.S. Lewis, J.R.R. Tolkien. Barfield a fost interesat cu adevărat de efectele materialismului asupra culturilor noastre și considera că imaginația este un remediu. Pentru el, imaginația nu era ceva care să fie trecut cu vederea, ci o facultate esențială a ființei umane, care trebuie cultivată. Fie că suntem sau nu conștienți, noi, prin imaginație, percepem realitatea. El scria: „Percepția pură - percepția fără imaginație - este lovitura de sabie ce separă spiritul de materie.”³⁴ Barfield era de acord cu perspectiva poetului englez Samuel Taylor Coleridge, conform căreia adevărata imaginație este creativă, este „puterea vie și agentul primordial al oricărei percepții umane”. În același ton cu Barfield, fizicianul și laureatul Premiului Nobel, Frank Wilczek, spunea că cea cunoaștere fără imaginație este sterilă. Albert Einstein afirma că imaginația este chiar mai importantă decât cunoașterea, imaginația fiind, de fapt, una dintre facultățile noastre spirituale.

Pentru Barfield, fără imaginație, materia devine un „lucru”. Acest „lucru” este un semn distinctiv al științei materialiste de astăzi și exact ceea ce „scientismul fără suflet” al lui Kass ne-a dăruit. Dacă Barfield ar putea privi științele materialiste contemporane, presupun că le-ar descrie ca fiind o formă de idolatrie, care studiază aparențele fără nicio

apreciere, față de ceea ce se află la interior.³⁵ Știința, așa cum este practică astăzi, nu susține percepția unei relații intime cu materia, cu lumea, ci întreține o separare artificială de aceasta. „Mama-Pământ” a devenit „Natura”, care apoi a devenit „mediul înconjurător”, iar mai recent, este privită doar ca o „resursă”. Revoluția științifică a creat o lume materială care nu mai este înțeleasă pentru esența ei spirituală, ci, mai degrabă, pentru a fi cuantificată și controlată.

Joseph Campbell a folosit termenul de „disociere mitică” pentru a descrie acest fenomen în cultura mai amplă. Termenul se referă la pierderea sensului, într-o cultură în care aceasta se îndepărtează de mitologiile sale fondatoare și evoluează într-o civilizație. Pentru Campbell, mitologiile mențin persoana, precum și cultura sa, în general, „transparente față de transcendent”. Mitologiile angajează imaginația și evită astfel „lovitura de sabie a lui Barfield între spirit și materie”.

Disocierea mitică a lui Campbell îmi amintește de termenul „dezvrăjire”, folosit de Max Weber, spre a descrie dispariția „misteriosului și incalculabilului” din lumea noastră naturală.³⁶ Astăzi, culturile noastre au fost „demitologizate”, ca urmare a științelor noastre materialiste.³⁷ Astfel, știința nu este „transparentă față de transcendent” și nu oferă acea fereastră spre transcendență, care ar putea, în cele din urmă, să aducă beneficii societății prin noile descoperiri care ar putea fi făcute.

În cartea sa „*Esotericism and the Academy*” (*Ezoterismul și Academia*), profesorul universitar Wouter J. Hanegraaf urmărește, din punct de vedere istoric, modul în care toate aspectele ezoterice și mistice au fost eliminate din tradiția noastră filozofică și, în cele din urmă, din cea științifică.³⁸

Toate aceste subiecte au devenit „Altele”, care să fie disprețuite și evitate cu orice preț de către academicieni.

În anul 1968, în filmul *Planet of the Apes* (*Planeta maimuțelor*), exista o „Zonă interzisă”, în care maimuțele societății nu aveau voie să intre. Ceea ce se afla în zona interzisă era cunoașterea, care le-ar fi scos la iveală originile și adevărata lor identitate, aspecte ce contraziceau tot ceea ce maimuțele fuseseră învățate să creadă. Orice maimuță care îndrăznește să pătrundă în zona respectivă, riscând izgonirea sau chiar moartea, ar fi aflat în cele din urmă că mitologia despre originea lor nu era adevărată. Domeniile spiritualității, misticismului și metafizicii sunt astfel de zone interzise în lumea modernă a științei.

Oamenii de știință care se aventurează în aceste zone, deși nu mai sunt persecutați ca fiind eretici, sunt supuși altor forme de persecutare, fiind etichetați ca „pseudoceretători” sau „oameni de știință bu-hu-huu” și pot deveni ținta unor campanii de discreditare personală și a cercetărilor lor științifice. Este de înțeles nivelul cu care oamenii de știință materialişti cred cu tărie în viziunea lor asupra lumii și că știința, așa cum o înțeleg ei, are răspunderea de a proteja societatea de impostura științifică. Cu toate acestea, care sunt dezavantajele unei astfel de abordări?

În cadrul interviului meu cu Dr. Dean Radin, acesta mi-a spus că înțelege motivul pentru care mulți oameni de știință rămân închiși în propriile convingeri, atașați de materialism, și nu doresc să se apropie de fenomenele mistice. „Astfel, s-ar sugera că există aspecte despre materialism care sunt incorecte, într-un fel sau altul.” Poziția materialistă este de genul „ei bine, fenomenele metafizice, cum ar fi telepatia, nu pot fi adevărate, pentru că dacă ar fi, acest lucru ar în-